

Lovforslag nr. L 156. Fremsat den 8. februar 2007 af miljøministeren (Connie Hedegaard)

Forslag

til

Lov om De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland

Kapitel 1

Opgaver

§ 1. De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland (GEUS) er en selvstændig og uafhængig forskningsinstitution under Miljøministeriet.

§ 2. GEUS er ansvarlig for den videnskabelige udforskning af de geologiske forhold i Danmark og Grønland med tilhørende sokkelområder.

Stk. 2. GEUS skal drive forskning indtil højeste internationale niveau om forhold, som er af betydning for udnyttelsen og beskyttelsen af Danmarks og Grønlands geologiske naturværdier. GEUS skal endvidere foretage kortlægning, overvågning, dataindsamling, dataforvaltning og formidling om de nævnte forhold.

Stk. 3. GEUS udfører sin forskning uafhængigt af miljøministeren og skal værne om videnskabetikken.

§ 3. GEUS yder geologisk rådgivning til offentlige myndigheder i natur-, miljø-, energi- og råstofmæssige spørgsmål, og deltager i udførelsen af myndighedsopgaver inden for disse områder.

Stk. 2. GEUS er nationalt geologisk datacenter og stiller i denne egenskab data og viden til rådighed for myndigheder, uddannelsesinstitutioner, virksomheder og private mv.

Stk. 3. Ved varetagelsen af myndighedsopgaver efter stk. 1 og 2 er GEUS undergivet miljøministerens instruktionsbeføjelse.

§ 4. Inden for sine kerneområder og på områder, hvor GEUS har særlig ekspertise, bidrager institutionen til bachelor-, kandidat- og ph.d.-uddannelserne på universiteterne mv. Det nærmere omfang og finansieringen heraf fastsættes i en aftale mellem GEUS og de enkelte uddannelsesinstitutioner.

Kapitel 2

Styrelsesbestemmelser

§ 5. GEUS ledes af en bestyrelse og en direktør.

§ 6. Bestyrelsen består af en formand og indtil 10 medlemmer, der beskikkes for op til 4 år ad gangen.

Stk. 2. Formanden og indtil 8 medlemmer udpeges af miljøministeren i deres personlige egenskab og skal være uafhængige af miljøministeren. Disse skal repræsentere forsknings- og erhvervsmæssig indsigt. Et medlem indstilles af Grønlands Hjemmestyre, to af Københavns Universitet og et af Aarhus Universitet. Mindst 2 medlemmer skal være anerkendte forskere inden for GEUS' kerneområder. Mindst 2 medlemmer skal repræsentere væsentlige brugerinteresser. Bestyrelsesformanden skal have erfaring med ledelse fra offentlige eller private virksomheder og have indsigt i forskning.

Stk. 3. Derudover vælges to medlemmer af og blandt medarbejderne på GEUS. Medarbejdervalgte repræsentanter er beskyttet mod afskedigelse og anden forringelse af forholdene på samme måde som tillidsrepræsentanter inden for vedkommende eller tilsvarende område.

§ 7. Bestyrelsen varetager den overordnede ledelse af GEUS. Bestyrelsen fastsætter de generelle retningslinier for GEUS' organisation, langsigtede virksomhed og udvikling.

Stk. 2. Bestyrelsen godkender GEUS' budget.

Stk. 3. Bestyrelsen indgår resultatkontrakt med miljøministeren.

§ 8. Miljøministeren ansætter og afskediger direktøren efter indstilling fra bestyrelsen. Direktøren skal have ledelseserfaring og som minimum være forskningskyndig inden for GEUS' fagområder.

Stk. 2. Direktøren varetager den daglige ledelse af GEUS, herunder personaleledelse, og repræsenterer institutionen udadtil. Direktøren skal følge de retningslinier og anvisninger, som bestyrelsen har givet.

§ 9. Miljøministeren fastsætter regler om ansættelse og bedømmelse af institutionens videnskabelige medarbejdere.

§ 10. Bestyrelsen udarbejder en vedtægt for GEUS, der indeholder nærmere regler for GEUS' virksomhed og ledelse.

Stk. 2. Vedtægten og ændringer til vedtægten skal godkendes af miljøministeren. Inden godkendelsen skal det Strategiske Forskningsråd høres om de dele af vedtægten og ændringer til vedtægten, der vedrører GEUS forskningsområde.

Stk. 3. Miljøministeren bekendtgør vedtægten og ændringer til vedtægten.

§ 11. GEUS' afgørelser kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

Kapitel 3

Offentliggørelse og evaluering

§ 12. GEUS skal offentliggøre sine forskningsresultater, medmindre særlige hensyn, herunder samfundsmæssige hensyn og hensyn til virksomheders muligheder for at udnytte forskningsresultater, medfører, at offentliggørelse ikke bør finde sted.

§ 13. GEUS' forsknings- og formidlingsopgaver skal evalueres.

Stk. 2. Miljøministeren fastsætter nærmere regler herom efter forhandling med ministeren for videnskab, teknologi og udvikling.

Kapitel 4

Finansiering mv.

§ 14. Til gennemførelse af GEUS' opgaver stilles der midler til rådighed over den årlige finanslov.

Stk. 2. GEUS kan modtage midler fra andre offentlige myndigheder og private.

Stk. 3. GEUS kan påtage sig opgaver mod hel eller delvis betaling for offentlige myndigheder og private i ind- og udland.

Kapitel 5

Ikrafttræden mv.

§ 15. Loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

§ 16. Loven gælder ikke for Grønland og Færøerne.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Lovforslagets baggrund og formål

Lovforslaget har til formål at etablere et nyt regelgrundlag for den hidtidige sektorforskningsinstitution Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelse (GEUS), der indebærer, at GEUS bliver en selvstændig og uafhængig forskningsinstitution og skifter navn.

Lovforslaget skal ses på baggrund af beslutningen om at integrere hovedparten af de eksisterende sektorforskningsinstitutioner i universiteterne.

Regeringen finder imidlertid ikke, at GEUS bør være en del af universitetsområdet. Det skyldes, at GEUS varetager en række myndighedsopgaver af særlig karakter, herunder på råstofområdet, samt har særlige relationer til søsterinstitutioner i andre lande. Hertil kommer, at institutionen er det største samlede forskningsmiljø på det geologiske område, ligesom GEUS med sine opgaver i Grønland har stor betydning for Rigsfællesskabet, blandt andet i relation til kontinentalsokkelprojektet.

Derfor foreslår regeringen, at Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelse (GEUS) omdannes til en national, selvstændig og uafhængig forskningsinstitution og skifter navn til De nationale geologiske undersøgelser for Danmark og Grønland (GEUS).

Med reglerne i lovforslaget varetages navnlig nedennævnte hensyn:

1. De centrale myndigheder, der forvalter lov om anvendelse af Danmarks undergrund, lov om en fond til varetagelse af statens deltagelse i kulbrintetilladelser og en statslig enhed til administration af fonden, lov om vandforsyning, lov om miljømål, lov om råstoffer og lov om mineralske råstoffer i Grønland, får sikkerhed for, at GEUS fortsat er i stand til at udføre de opgaver, GEUS har i medfør af de nævnte love, og regler udstedt i medfør af dem.
2. De lokale myndigheder, som efter kommunalreformen får tillagt opgaver, der hidtil har været placeret i amterne, og som med nedlæggelsen af

amterne i højere grad end tidligere bliver afhængige af at kunne trække på GEUS' databanker og rådgivning, får sikkerhed for, at GEUS kan varetage de pågældende opgaver.

3. De uddannelsesmæssige opgaver, som GEUS hidtil har varetaget i forhold til såvel Københavns Universitet som Aarhus Universitet, Roskilde Universitetscenter, Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Danmarks Tekniske Universitet og Færøernes Universitet, og som også fremover kan påregnes i forhold til andre danske universiteter og Grønlands Universitet, vil fortsat kunne varetages.
4. De bindende aftaler om forsknings-, kortlægnings- og udredningsopgaver, som GEUS hidtil har kunnet indgå med private selskaber, danske myndigheder, EU og andre, kan fortsat indgås med GEUS som en selvstændig, uafhængig og både fagligt og økonomisk ansvarlig institution.

2. Den nuværende regulering

Oprindeligt havde de to tidligere institutioner Danmarks Geologiske Undersøgelse (DGU) og Grønlands Geologiske Undersøgelse (GGU) før fusionen til GEUS i 1995 hver deres love (lov nr. 864 af 23. december 1987 om Danmarks Geologiske Undersøgelse og lov nr. 238 af 14. juni 1965 om Grønlands Geologiske Undersøgelse).

Disse love blev ophævet i forbindelse med vedtagelsen af lov om sektorforskningsinstitutioner i 1995 (lov nr. 1076 af 20. december 1995), der senere er blevet afløst af lov nr. 326 af 5. maj 2004 om sektorforskningsinstitutioner.

I medfør af lov om sektorforskningsinstitutioner er der blevet udstedt en vedtægt for GEUS, der er offentliggjort ved bekendtgørelse nr. 1478 af 14. december 2005. Vedtægten indeholder nærmere regler om styrelsen af GEUS.

3. Lovforslagets hovedindhold

Ved udarbejdelsen af lovforslaget er der i meget vidt omfang taget udgangspunkt i de gældende regler

i lov om sektorforskningsinstitutioner og bekendtgørelsen om Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelser.

3.1. GEUS' opgaver

Lovforslaget indebærer, at GEUS omdannes til en selvstændig og uafhængig forskningsinstitution under Miljøministeriet. Det foreslås derfor, at afgørelser truffet af GEUS ikke skal kunne indbringes for miljøministeren eller anden administrativ myndighed. GEUS' uafhængighed er afgørende for kvaliteten og troværdigheden af institutionens forskning og de forskningsmæssige resultater samt for, at institutionen kan bidrage til universiteternes uddannelser.

Der henvises til lovforslagets §§ 1 og 11 og bemærkningerne til disse bestemmelser.

Lovforslaget indebærer ingen ændringer i GEUS' opgaver.

GEUS vil således også fremover være ansvarlig for den videnskabelige udforskning af de geologiske forhold i Danmark og Grønland med tilhørende sokkelområder. I lighed med hvad der gælder for sektorforskningsinstitutioner foreslås det, at GEUS skal drive forskning indtil højeste internationale niveau om forhold, som er af betydning for udnyttelsen og beskyttelsen af Danmarks og Grønlands geologiske naturværdier.

GEUS skal endvidere som hidtil foretage kortlægning, overvågning, dataindsamling, dataforvaltning og formidling vedrørende de nævnte forhold. GEUS skal udføre sin forskning inden for sit formål uafhængigt af miljøministeren og skal værne om videnskabsetikken.

Der henvises til lovforslagets § 2 og bemærkningerne til denne bestemmelse.

Efter lovforslaget skal GEUS også fremover yde geologisk rådgivning til offentlige myndigheder i natur-, miljø-, energi- og råstofmæssige spørgsmål og deltage i løsningen og udførelsen af myndighedsopgaver inden for disse områder. Der siges i den forbindelse navnlig til de opgaver, som GEUS har i medfør af lov om anvendelse af Danmarks undergrund, lov om en fond til varetagelse af statens deltagelse i kulbrintetilladelser og en statslig enhed til administration af fonden, lov om vandforsyning, lov om miljømål, lov om råstoffer og lov om mineralske råstoffer i Grønland samt regler udstedt i medfør af de nævnte love.

GEUS vil endvidere kunne yde rådgivning til kommunale myndigheder om geologiske spørgsmål. Som følge af nedlæggelsen af amterne som led i kommunalreformen kan det således forventes, at kommuner-

ne i højere grad end tidligere bliver afhængige af at kunne trække på GEUS' databanker og rådgivning.

Samtidig foreslås det, at GEUS som hidtil skal være nationalt geologisk datacenter, og at institutionen i denne egenskab skal stille data og viden til rådighed for myndigheder, uddannelsesinstitutioner, virksomheder og private.

Der henvises til lovforslagets § 3 og bemærkningerne til denne bestemmelse.

I forslaget foreslås det endvidere, at GEUS inden for sine kerneområder og på områder, hvor GEUS har særlig ekspertise, skal bidrage til bachelor-, kandidat- og ph.d.-uddannelserne på universiteterne mv. Det nærmere omfang og finansieringen heraf fastsættes i en aftale mellem GEUS og de enkelte uddannelsesinstitutioner.

Samfundet har således behov for, at der er tætte faglige relationer mellem universitetsverdenen og GEUS – både af hensyn til forskningens kvalitet og relevans og for at kunne udnytte GEUS' relativt bredt funderede mulighed for at bidrage til en professions- og erhvervsorientering af de geovidenskabelige uddannelser. Hertil kommer, at det nuværende optag af studenter på geologistudierne i København og Århus, hverken kvantitativt eller mht. professionsorientering vil kunne dække arbejdsmarkedets behov.

Efter fusionen af DGU og GGU til GEUS i 1995 ønskede man derfor at imødekomme disse behov gennem oprettelse af Geocenter København. Siden oprettelsen i 2002 har Geocenter København fungeret som et fagligt samarbejde i et fællesskab mellem GEUS og Københavns Universitets geologiske og geografiske institutter samt Geologisk Museum som selvstændige parter. Ved Geocentrets betoning af samarbejde mellem selvstændige parter kan man opretholde en klar ansvarsfordeling mellem de deltagende institutioners formål, opgaver og ledelsesbehov, samtidig med at man opnår synergi og en række stordriftsfordele, ligesom der på tværs af institutionsgrænserne dannes forskerskoler og forskningsmiljøer på højt internationalt plan. Regeringen har besluttet, at dette samarbejde også skal udvides til at omfatte Geologisk Institut på Aarhus Universitet, hvilket blandt andet vil styrke rekrutteringen til geologistudiet på landsplan.

Der henvises til lovforslagets § 4 og bemærkningerne til denne bestemmelse.

3.2. Styrelsesbestemmelser

Det foreslås, at GEUS som hidtil skal ledes af en bestyrelse og en direktør.

Bestyrelsen skal varetage den overordnede ledelse af GEUS og skal i den forbindelse fastsætte de gene-

F. t. I. vedr. De Nationale Geologiske Undersøgelser

relle retningslinier for GEUS' organisation, langsigtede virksomhed og udvikling. Herudover har bestyrelsen til opgave at godkende GEUS' budget. Bestyrelsen skal endvidere udarbejde en vedtægt for GEUS, der indeholder nærmere regler om GEUS' virksomhed og ledelse.

Der vil blive indgået en resultatkontrakt mellem bestyrelsen og miljøministeren.

Det foreslås, at miljøministeren skal ansætte og afskedige direktøren efter indstilling fra GEUS' bestyrelse. Direktøren skal varetage den daglige ledelse af GEUS.

Der henvises til lovforslagets §§ 5-10 og bemærkningerne til disse bestemmelser.

3.3. Offentliggørelse og evaluering

I overensstemmelse med hvad der gælder efter lov om sektorforskningsinstitutioner foreslås det, at GEUS som udgangspunkt skal offentliggøre sine forskningsresultater.

Der henvises til lovforslagets § 12 og bemærkningerne til denne bestemmelse.

Desuden foreslås det, at GEUS' forsknings- og formidlingsopgaver skal evalueres, og at miljøministeren skal have adgang til at fastsætte nærmere regler herom efter forhandling med ministeren for videnskab, teknologi og udvikling.

Der henvises til lovforslagets § 13 og bemærkningerne til denne bestemmelse.

3.4. Finansiering mv.

Det foreslås, at GEUS' virksomhed som hidtil skal finansieres over finansloven. Endvidere foreslås det – ligeledes som hidtil – at GEUS skal kunne modtage tilskud og gaver fra andre offentlige myndigheder, herunder Den Europæiske Union, og fra private, herunder f.eks. fonde og erhvervsvirksomheder.

GEUS skal endvidere kunne påtage sig opgaver mod hel eller delvis betaling for offentlige myndigheder og for private i ind- og udland. Varetagelsen af sådanne opgaver skal ske i overensstemmelse med bl.a. Finansministeriets regler for statsvirksomheder, regler om indtægtsdækket virksomhed, udbuds- og indkøbscirkulærer og reglerne om ikke-konkurrenceforvridende virksomhed.

Der henvises til lovforslagets § 14 og bemærkningerne til denne bestemmelse.

3. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser mv.

Lovforslaget har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige eller for hverdagslivet.

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

4. Høring

Et lovudkast har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Ministerier, direktorater og styrelser:

Statsministeriet, Udenrigsministeriet, Beskæftigelsesministeriet, Forsvarsministeriet, Beredskabsstyrelsen, Finansministeriet, Indenrigs- og Sundhedsministeriet, Justitsministeriet, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, Direktoratet for FødevarerErhverv, Fødevarestyrelsen, Plantedirektoratet, Skatteministeriet, Transport- og Energiministeriet, Energiestyrelsen, Økonomi- og Erhvervsministeriet, Ministeriet for videnskab, teknologi og udvikling, Undervisningsministeriet, Kulturministeriet, Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender, Farvandsvæsenet.

Grønland og Færøerne:

Grønlands Hjemmestyre, Råstofdirektoratet, Direktoratet for Miljø og Natur, Direktoratet for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke, Grønlands Naturinstitut, Grønlands Universitet, Grønlands Forundersøgelser, De Grønlandske Kommuners Landsforening, Rigsombudsmanden i Grønland, Færøernes Landsstyre via Rigsombudsmanden på Færøerne, Jarðfeingi.

Kommuner/ kommunale organisationer:

Amtsrådsforeningen, Frederiksberg Kommune, HUR, KL, Københavns Kommune, Miljøkontrollen, Danske Regioner.

Universiteter og forskningsråd:

Rektorkollegiet, Koordinationsudvalget for forskningen, Det Frie Forskningsråd, Det Strategiske Forskningsråd, Danmarks Grundforskningsfond, Højteknologifonden, Kommissionen for Videnskabelige Undersøgelser i Grønland, Københavns Universitet: Det Naturvidenskabelige Fakultet, Institut for Geologi, Institut for Geografi, Geologisk Museum, Den Kongelige Veterinær- og Landbohøjskole, Danmarks Tekniske Universitet.

Roskilde Universitet, Århus Universitet: Det Naturvidenskabelige Fakultet, Institut for Geologi, Ingeniørhøjskolen i Horsens, Ålborg Universitet, Syddansk Universitet, Farmaceutisk Universitet.

Øvrige:

Akademiet for de Tekniske Videnskaber, Akademikernes Centraladministration, Akademirådet, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Centralorganisationernes Fællesudvalg (CFU), Danmark Meteorologiske Institut, Danmarks Fiskeriundersøgelse, Danmarks Miljøundersøgelser, Danmarks Jordbrugsforskning, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Statistik, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Energi Brancheforening, Dansk Handel og Service (DHS), Dansk Industri, Dansk Landbrug, Dansk Metal, Dansk Polarcenter, Dansk Rumcenter, Dansk Skovforening, Dansk Standard, Danske Landskabsarkitekter, DANVA (Dansk Vand- og Spildevandsforening), Den danske Landinspektørforening, Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab, DHI – Institut for Vand og Miljø, DONG, Elsam, FORCE Technology, Foreningen af Amternes Tekniske Chefer (FATCH), Forenin-

gen af Danske Brøndborere, Foreningen af Danske Grus- og Stenindustrier, Foreningen af Danske Jordbrugsalkværker, Foreningen af Danske Kraftvarmeværker, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, Foreningen af Vandværker i Danmark, Foreningen for danske ral- og sandsugere, Friluftsrådet, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd (FTF), Geoforum Danmark, GTS (Godkendt Teknologisk Service), Ingeniørforeningen i Danmark, Kalk- og Teglværksforeningen, Kommunale Tjenestemænd og overenskomstansatte (KTO), Kommunekemi, Landbrugets Rådgivningscenter, Landbrugsrådet, Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur, LO (Landsorganisationen i Danmark), Mærsk olie & Gas A/S, Nordsoenheden, Oliebranchens Fællesrepræsentation, Organisationen Danske Museer, Sektorforskningens Direktørkollegium, Seruminstitutet, Skovdyrkerne, Spildevandsteknisk Forening, Teknologisk Institut.

5. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/ mindre udgifter	Negative konsekvenser/ merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU retlige aspekter	

*Bemærkninger til de enkelte bestemmelser**Til § 2**Til § 1*

Bestemmelsen fastslår, at De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland (GEUS) er en selvstændig og uafhængig forskningsinstitution under Miljøministeriet.

Bestemmelsen indebærer sammen med de foreslåede regler i kapitel 2, at alle beslutninger vedrørende GEUS' overordnede forhold skal træffes af bestyrelsen. Ministeren har ingen instruktionsbeføjelse i forhold til bestyrelsen.

I stk. 1 fastslås det, at GEUS er ansvarlig for den videnskabelige udforskning af de geologiske forhold i Danmark og Grønland med tilhørende sokkelområder.

Bestemmelsen indebærer, at GEUS i sin samlede virksomhed skal stræbe efter at tilvejebringe eller indsamle alle forsknings- og undersøgelsesresultater, der er relevante for forståelsen af de geologiske forhold i Danmark og Grønland med tilhørende sokkelområder. GEUS skal gennem tilrettelæggelsen af sit eget forsknings- og undersøgelsesarbejde stræbe efter at

komplettere udforskningen af de geologiske forhold i Danmark og Grønland med de til enhver tid mest relevante, videnskabeligt pålidelige og perspektivrige metoder.

Desuden skal GEUS stræbe efter at tilgængeliggøre sine egne og alle andre geologiske resultater, som GEUS er i besiddelse af.

Endelig skal GEUS i sine egne analyser af alle disse tilgængelige data og forsknings- og undersøgelsesresultater stræbe efter at kunne give det danske og grønlandske samfund de til enhver tid mest relevante, videnskabeligt pålidelige og perspektivrige vurderinger af de geologiske forhold i Danmark og Grønland.

Bestemmelsen i stk. 1 præciserer, at arbejdsområdet som hidtil også omfatter de til Danmark og Grønland hørende sokkelområder.

Bestemmelsen udelukker ikke andre fra at udføre geologiske undersøgelser i Danmark og Grønland med tilhørende sokkelområder, men præciserer GEUS' ansvar for at have det størst mulige kendskab til og overblik over Danmarks og Grønlands geologiske forhold og udforskning.

Stk. 2 fastslår, at GEUS skal drive forskning indtil højeste internationale niveau, jf. herved lov om sektorforskningsinstitutioner § 2, stk. 2, om forhold, som er af betydning for udnyttelsen og beskyttelsen af Danmarks og Grønlands geologiske naturværdier. GEUS skal desuden blandt andet som grundlag for forskningsaktiviteterne foretage kortlægning, overvågning, dataindsamling, dataforvaltning og formidling vedrørende de nævnte forhold.

Bestemmelsen understreger anvendelsesaspekterne af GEUS' virksomhed og viderefører de hidtidige regler om GEUS' opgaver.

Det følger af stk. 3, at GEUS skal udføre sin forskning inden for sit formål uafhængigt af miljøministeren og skal værne om videnskabsetikken. Bestemmelsen svarer til § 2, stk. 2, i lov om sektorforskningsinstitutioner.

Uafhængigheden indebærer, at GEUS i sine videnskabelige afhandlinger, artikler, rapporter, notater, vurderinger og lignende og i sin øvrige rådgivnings- og formidlingsvirksomhed ikke kan modtage instrukser vedrørende budskabernes art og formulering, og at GEUS heri alene er bundet af sine almindelige regler for kvalitetssikring samt god videnskabelig praksis, statens almindelige regler for redelig forskeradfærd, videnskabsetik, god forvaltningspraksis og ytringsfrihed.

Der vil i resultatkontrakten, jf. lovforslagets § 7, stk. 3, og i vedtægten, jf. lovforslagets § 10, blive fastlagt overordnede rammer og emnekredse for instituti-

onens forskning, men den konkrete udmøntning af, hvorledes forskningen tilrettelægges og gennemføres, vil ske uafhængigt af miljøministeren. Miljøministeren har således ingen instruktionsbeføjelse i forhold til forskningens resultater.

Pligten til at værne om videnskabsetik svarer til lov om sektorforskningsinstitutioner § 2, stk. 2 og til den tilsvarende bestemmelse i lov om universiteter.

Til § 3

Det følger af stk. 1, at GEUS yder geologisk rådgivning til offentlige myndigheder i natur-, miljø-, energi- og råstofmæssige spørgsmål og deltager i udførelsen af myndighedsopgaver inden for disse områder.

Som noget nyt nævnes naturmæssige spørgsmål specifikt. Dette er en konsekvens af, at begrebet miljømæssig rådgivning i de senere år har fået en mere snæver betydning, og derfor bør suppleres med begrebet naturmæssig rådgivning.

GEUS er forpligtet til at virke som geofaglig rådgiver for en række offentlige myndigheder. GEUS yder rådgivning til Energistyrelsen og Nordsøenheden i energi- og undergrundsspørgsmål, Miljøministeriets styrelser i miljø-, natur- og råstofspørgsmål, Udenrigsministeriet i havretsspørgsmål og andre danske myndigheder i øvrigt i spørgsmål, hvor GEUS har relevant viden.

Tilsvarende er GEUS forpligtet til at virke som geofaglig rådgiver for Grønlands Hjemmestyre på råstofområdet, blandt andet i forbindelse med myndighedsbehandling af efterforsknings- og udnyttelsestilladelser.

Det følger endvidere af stk. 1, at GEUS udfører visse myndighedsopgaver. Der tænkes primært på GEUS' opgave med at indsamle, opbevare og tilgængeliggøre indberetningspligtige data om undergrunden som fastlagt i lov om anvendelse af Danmarks undergrund, lov om vandforsyning, lov om miljømål, lov om råstoffer og lov om mineralske råstoffer i Grønland og regler udstedt i medfør heraf. GEUS deltager desuden i løsningen af myndighedsopgaver, primært ved at bistå Energistyrelsen og Grønlands Hjemmestyres Råstofdirektorat med geofaglig rådgivning i forbindelse med vurdering af efterforsknings- og udnyttelsestilladelser.

Efter stk. 2 er GEUS nationalt geologisk datacenter og stiller i denne egenskab data og viden til rådighed for myndigheder, uddannelsesinstitutioner, virksomheder og private.

Bestemmelsen er en konsekvens af den mere formaliserede status, som GEUS' databanker gennem de senere år har fået på en række specifikke data- og

sagsområder efter nærmere aftale med en række myndigheder og brugere.

Bestemmelsen har til formål at sikre GEUS' forpligtelse til at stille data til rådighed som den offentlige institution, hvor myndigheder, uddannelsesinstitutioner, offentlige og private virksomheder samt borgere kan forvente at finde og få adgang til de mest komplette data vedrørende Danmarks og Grønlands geologiske forhold.

Det skal understreges, at GEUS som nationalt geologisk datacenter er forpligtet til at stille data om undergrunden til rådighed for olieselskaber og mineselskaber på en effektiv og økonomisk rimelig måde med henblik på at sikre den mest optimale efterforskning og udnyttelse af undergrunden. Som væsentlig undtagelse til datafilgængeligheden gælder dog data, der er behæftet med fortrolighed, jf. lovforslagets § 12 og bemærkningerne til denne bestemmelse.

Det følger af *stk. 3*, at GEUS' varetagelse af myndighedsopgaver og lignende udføres under miljøministerens ansvar, og som konsekvens heraf under miljøministerens instruktionsbeføjelse.

Til § 4

Bestemmelsen giver GEUS hjemmel til at bidrage til universiteternes uddannelse af bachelorer, kandidater og ph.d.er inden for sine kerneområder og på områder, hvor institutionen har særlig ekspertise.

Bestemmelsen skal ses i lyset af regeringens bestræbelser for at integrere sektorforskningen i universiteterne og skal sikre, at GEUS' brede vifte af kompetencer kan nyttiggøres ved universiteternes uddannelser, med særlig henblik på den erhvervs- og professionsorienterede uddannelse af geologer.

Specielt sigtes der til behovet for at udvikle disse muligheder inden for det kommende Geocenter Danmark, der skal etableres i 2007, og som foruden GEUS vil omfatte Institut for Geografi og Geologi ved Københavns Universitet, Geologisk Institut ved Århus Universitet samt Geologisk Museum, som en del af Statens Naturhistoriske Museum.

Bestemmelsen understreger i lighed med lov om sektorforskningsinstitutioner, at bidrag til uddannelsen sker efter nærmere aftale med de pågældende universiteter i overensstemmelse med bemærkningerne til lov om sektorforskningsinstitutioner § 8, stk. 2. Også finansieringen af GEUS' bidrag til uddannelserne skal fastsættes i aftalen.

Til § 5

Bestemmelsen fastslår, at GEUS ledes af en bestyrelse og en direktør. Bestyrelsens og direktørens op-

gaver og ansvar vil blive nærmere fastlagt i en ny vedtægt for GEUS, jf. lovforslagets § 10.

Til § 6

Stk. 1 fastslår, at bestyrelsen består af en formand og indtil 10 medlemmer, der beskikkes for op til 4 år ad gangen.

Efter *stk. 2* udpeges formanden og indtil 8 medlemmer af miljøministeren i deres personlige egenskab og skal være uafhængige af miljøministeren. Disse skal repræsentere forsknings- og erhvervs mæssig indsigt. Et medlem indstilles af Grønlands Hjemmestyre, to af Københavns Universitet og et af Aarhus Universitet. Mindst 2 medlemmer skal være anerkendte forskere indenfor GEUS' kerneområder. Mindst 2 medlemmer skal repræsentere væsentlige brugerinteresser. Bestemmelsen indebærer en styrkelse af deltagelsen i bestyrelsen fra Københavns Universitet og Århus Universitet samt af anerkendte forskere.

Kravet om, at formanden og bestyrelsens medlemmer skal udpeges i deres personlige egenskab, svarer til § 4, stk. 5, 6 og 9 i lov om sektorforskningsinstitutioner. Bestyrelsens medlemmer skal tilsammen bidrage til at fremme institutionens strategiske virke inden for dens kerneområder med deres erfaring og indsigt. Dette gælder også for GEUS' bestyrelse, og er reguleret i den gældende vedtægts § 5.

Bestyrelsens sammensætning vil blive uddybet i en ny vedtægt for GEUS. Det vil her blive fastsat, at der som hidtil kan udpeges tilforordnede uden stemmeret fra relevante administrative styrelser.

Bestyrelsesformanden skal have erfaring med ledelse fra offentlige eller private virksomheder og have indsigt i forskning, sml. § 4, stk. 5, i lov om sektorforskningsinstitutioner.

Det følger af *stk. 3*, at der derudover vælges to medlemmer af og blandt medarbejderne på GEUS. Medarbejdervalgte repræsentanter er beskyttet mod afskedigelse og anden forringelse af forholdene på samme måde som tillidsrepræsentanter inden for vedkommende eller tilsvarende område. Bestemmelsen bygger på § 4, stk. 8, i lov om sektorforskningsinstitutioner.

Til § 7

I *stk. 1* fastslås det, at bestyrelsen varetager den overordnede ledelse af GEUS. Bestyrelsen fastsætter de generelle retningslinier for GEUS' organisation, langsigtede virksomhed og udvikling.

GEUS er en forskningsinstitution, som skal leve op til en række krav og et højt internationalt niveau. Bestyrelsen har således en række opgaver med blandt an-

det at fastlægge de generelle retningslinier for institutionens organisation, langsigtede virksomhed og udvikling, at sikre kvaliteten af den udførte forskning, bl.a. ved gennemførelse af løbende evalueringer, og at sikre at institutionens midler forvaltes, så de bliver til størst mulig gavn for institutionens formål.

En nærmere beskrivelse af bestyrelsens opgaver vil fremgå af den nye vedtægt for GEUS og vil svare til rammerne for bestyrelserne efter lov om sektorforskningsinstitutioner samt til reglerne i den gældende vedtægt for GEUS.

Stk. 2 fastslår, at bestyrelsen skal godkende GEUS' budget.

Det følger af *stk. 3*, at bestyrelsen skal indgå en resultatkontrakt med miljøministeren.

Til § 8

I *stk. 1* foreslås det, at miljøministeren ansætter og afskediger direktøren efter indstilling fra bestyrelsen.

Direktøren skal have ledelseserfaring og som minimum være forskningskyndig inden for GEUS' fagområde.

Det følger af *stk. 2*, at direktøren varetager den daglige ledelse af GEUS, herunder personaleledelse, og repræsenterer institutionen udadtil.

Direktøren skal heri følge de retningslinier og anvisninger, som bestyrelsen har givet.

Direktøren ansætter og afskediger institutionens personale, herunder afdelingsledere og andre chefer. Det vil fremgå af den ny vedtægt, at direktøren indstiller ansættelse af vicedirektører til bestyrelsen.

Direktøren skal have ledelseserfaring og som minimum være forskningskyndig indenfor GEUS' arbejdsområde. Ved forskningskyndig forstås i overensstemmelse med definitionen i lov nr. 405 af 28. maj 2005 om forskningsrådgivning m.v. § 2, at direktøren skal være uddannet på ph.d.-niveau.

Kravene til direktøren svarer til de krav, der stilles til en direktør for en sektorforskningsinstitution.

De forskningsmæssige kvalifikationskrav til direktører for de indfusede sektorforskningsenheder i universiteterne er skærpet, således at der så vidt muligt skal være tale om en anerkendt forsker (lektorniveau). Kvalifikationskravene til GEUS' direktør bør imidlertid fastholdes på det hidtidige niveau, idet en skærpelse af de forskningsmæssige krav vil udelukke en relevant gruppe af potentielle ansøgere, blandt andet fra erhvervslivet, som forlader en aktiv forskningskarriere efter at have afsluttet en ph.d.-uddannelse.

Til § 9

Bestemmelsen indebærer, at miljøministeren fastsætter regler om ansættelse og bedømmelse af institutionens videnskabelige medarbejdere.

GEUS' videnskabelige medarbejdere har hidtil været omfattet af reglerne om stillingsstruktur for videnskabeligt personale med forskningsopgaver ved sektorforskningsinstitutioner fastsat af ministeren for videnskab, teknologi og udvikling. GEUS skal også i fremtiden være omfattet af en videnskabelig stillingsstruktur, da dette sikrer en objektiv og ensartet bedømmelse af de faglige kvalifikationer hos de videnskabelige medarbejdere. Denne bestemmelse giver miljøministeren bemyndigelse til at fastsætte en videnskabelig stillingsstruktur for de videnskabelige medarbejdere i GEUS. Stillingsstrukturen bør i videst muligt omfang være parallel til universiteterne, da GEUS indgår i et forpligtende samarbejde med Københavns Universitet og Århus Universitet i Geocenter Danmark, og for at sikre et ensartet niveau i forhold til universiteterne, dog med de undtagelser der følger af, at GEUS ikke er en del af et universitet.

GEUS' videnskabelige medarbejdere er endvidere i dag omfattet af lov om opfindelser ved offentlige forskningsinstitutioner og vil også fremover være omfattet heraf.

Til § 10

Efter *stk. 1* skal bestyrelsen udarbejde en vedtægt for GEUS, der indeholder nærmere regler for GEUS' virksomhed og ledelse.

Der vil i vedtægten blive fastsat nærmere regler om GEUS' virke og opgaver, ledelse, offentliggørelse af forskningsresultater, evalueringer, resultatkontrakter, forhold omkring opfindelser og teknologioverførsel samt GEUS' deltagelse i Geocenter Danmark. Vedtægten vil i hovedlinierne komme til at svare til den gældende vedtægt.

Det følger af *stk. 2*, at vedtægten og ændringer til vedtægten skal godkendes af miljøministeren.

Det Strategiske Forskningsråd skal høres over de dele af vedtægten og ændringer til vedtægten, der vedrører GEUS' forskningsområde, inden ministerens godkendelse af vedtægten eller en ændring af vedtægten.

Stk. 3 indebærer, at miljøministeren skal bekendtgøre vedtægten og ændringer til vedtægten.

Der tilstræbes ikke nogen væsentlige ændringer i vedtægten i forhold til den gældende vedtægt.

Til § 11

I bestemmelsen fastslås det, at GEUS' afgørelser efter denne lov ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed.

Til § 12

Bestemmelsen fastslår, at GEUS har pligt til at offentliggøre sine forskningsresultater. Dette gælder dog ikke, hvis der er særlige hensyn, der kan begrunde fravigelse af kravet om offentliggørelse.

Navnlig i henhold til lov om anvendelse af Danmarks undergrund og lov om mineralske råstoffer i Grønland gælder der særlige fortrolighedsbestemmelser i forbindelse med de data, som virksomheder skal indberette til GEUS. En række data, og den forskning, der udføres på disse data, er således ved lov eller aftale belagt med fortrolighed i en periode af hensyn til olie- og mineralefterforskningen og de involverede virksomheders økonomiske interesser.

Bestemmelsen bygger på § 9 i lov om sektorforskningsinstitutioner.

Til § 13

Bestemmelsen i *stk. 1* fastslår, at GEUS' forsknings- og formidlingsopgaver skal evalueres. GEUS skal på linie med universiteter evalueres bl.a. for at sikre den høje internationale kvalitet af forskningen.

Det følger af *stk. 2*, at miljøministeren fastsætter nærmere regler om evalueringen efter forhandling med ministeren for videnskab, teknologi og udvikling.

Til § 14

Stk. 1 angiver den overordnede finansielle struktur for GEUS, hvorefter institutionen drives med midler over finansloven. Der vil blive fastsat nærmere regler om finansieringsstruktur i den nye vedtægt for GEUS, jf. lovforslagets § 10.

Det følger af *stk. 2*, at GEUS kan søge supplerende finansiering fra andre offentlige myndigheder og private.

Efter *stk. 3* kan GEUS udføre opgaver mod betaling. Reglen herom findes i dag i vedtægten for GEUS § 3, stk. 8 (bekendtgørelse nr. 1478 af 13. december 2005).

Bestemmelsen indebærer således ingen ændringer i, hvilke opgaver GEUS kan påtage sig at udføre mod betaling. Sådanne opgaver udføres på områder, hvor de frembragte resultater kan danne grundlag for eller indgå i løsning af GEUS' overordnede opgaver, på områder, hvor GEUS har særlig ekspertise eller særlige

ge forudsætninger, og på områder med et relevant forsknings-, udviklings- og uddannelsesindhold, herunder kapacitetsopbygning i udviklingslande, internationalt samarbejde mv.

Prisfastsættelsen følger de regler, som GEUS til enhver tid er underlagt.

Opgavevaretagelsen kan også ske mod delvis betaling. Visse aftaler kan således have karakter af samarbejdsaftaler, hvor begge parter har en gensidig interesse i resultaterne, idet opgaven bidrager til løsning af GEUS' overordnede opgaver. I sådanne tilfælde kan GEUS yde medfinansiering.

Løsningen af kommercielle opgaver må ikke anfægte institutionens uafhængighed eller medføre konkurrenceforvridning. GEUS skal således i sin kommercielle virksomhed sikre uvildig, faglig rådgivning til myndighederne samt gennemskuelige priser og vilkår i forhold til eventuelle konkurrerende private virksomheder.

Til § 15

Det foreslås, at loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

Til § 16

Bestemmelsen angiver lovens territoriale anvendelsesområde. Det foreslås, at loven ikke skal gælde for Grønland og Færøerne.

Selvom loven ikke gælder for Grønland kan GEUS som hidtil udføre videnskabelige og praktiske undersøgelser vedrørende mineralske råstoffer i Grønland med hjemmel i § 2, stk. 2 i lov om mineralske råstoffer i Grønland.

Råstofområdet er et fællesanliggende mellem Grønland og Danmark, og GEUS' opgaveløsning vedrørende Grønlands råstofgeologiske forhold foregår som hidtil i et nært samarbejde og forståelse med Grønlands Hjemmestyre og i overensstemmelse med aftalen mellem Grønlands Landsstyre og regeringen om forvaltningen vedrørende mineralske råstoffer i Grønland fra 1. juli 1998.

GEUS' opgaver i forhold til Grønland og Færøerne vil i øvrigt blive fastlagt i den nye vedtægt for GEUS og vil blive udformet i overensstemmelse med den gældende vedtægt.

For så vidt angår de til Grønland og Færøerne grænsende sokkelområder bestemmes GEUS' aktiviteter af Rigsfællesskabets interesser, suverænitethåndhævelse og overhøjhed over de pågældende områder.

Til lovforslag nr. L 156. Skriftlig fremsættelse (8. februar 2007)

Miljøministeren (Connie Hedegaard):

Herved tillader jeg mig for Folketinget at fremsætte:

Forslag til lov om De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland.

(Lovforslag nr. L 156).

Danmark og Grønland har nu og i fremtiden brug for sammenhængende og opdateret viden om vores undergrund for at kunne forvalte, udnytte og beskytte vore geologiske naturressourcer og naturværdier på den bedst mulige måde. Derfor har vi en forskningsinstitution, som har som sit selvstændige formål at udforske de geologiske forhold i Danmark og Grønland, for Danmarks vedkommende siden 1888 og for Grønlands vedkommende siden 1946. Den har siden 1995 heddet Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelse (GEUS) og haft status som sektorforskningsinstitution.

Regeringen fremlagde i oktober 2006 "Det ny danmarkskort på universitets- og forskningsområdet". På baggrund af et grundigt analysearbejde blev det besluttet at integrere hovedparten af de eksisterende sektorforskningsinstitutioner i universiteterne og at bibeholde et mindre antal selvstændige forskningsinstitutioner under fagministerierne.

På grund af GEUS' særlige karakter og opgaver blev det besluttet at etablere "De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland (GEUS)" som en selvstændig, uafhængig forskningsinstitution under Miljøministeriet med nyt navn og med eget lovgrundlag, således som det tidligere har været tilfældet.

Regeringen har i sin beslutning lagt vægt på, at GEUS har myndighedsopgaver af særlig karakter, blandt andet på råstofområdet, og i relation til søsterinstitutioner i andre lande. Institutionen er det største samlede forskningsmiljø på det ge-

ologiske område, og den har med sine opgaver i Grønland stor betydning for Rigsfællesskabet, blandt andet i relation til kontinentalsokkelprojektet.

Lovforslaget beskriver GEUS' formål, opgaver og overordnede styrelsesforhold. Der er ikke tiltænkt nogen væsentlige indholdsmæssige ændringer i forhold til det hidtidige regelgrundlag for institutionen.

Lovforslaget fastslår, at GEUS er ansvarlig for den videnskabelige udforskning af de geologiske forhold i Danmark og Grønland med hovedopgaver inden for forskning på internationalt niveau, rådgivning af offentlige myndigheder og private, og med den vigtige rolle som nationalt geologisk datacenter, som stiller data og viden om undergrunden til rådighed for offentligheden.

Vedtagelse af lovforslaget vil sikre optimale rammer for, at GEUS kan varetage de dataopbevarings- og kvalitetssikringsopgaver samt geologiske kortlægnings- og rådgivningsopgaver, der i kraft af lovgivningen er henlagt til GEUS.

GEUS skal ifølge regeringens beslutning indgå i et tættere, forpligtende samarbejde med Institut for Geografi og Geologi ved Københavns Universitet, Geologisk Institut ved Århus Universitet samt Geologisk Museum inden for rammerne af et kommende Geocenter Danmark. Med denne beslutning vil GEUS' særlige kompetencer kunne bidrage til universiteternes professions- og erhvervsrettede uddannelser, blandt andet til energisektoren.

Målet er, at den nye lov kan træde i kraft hurtigst muligt af hensyn til realiseringen af Geocenter Danmark.

Idet jeg i øvrigt kan henvise til lovforslaget med tilhørende bemærkninger, skal jeg anbefale forslaget til Folketingets velvillige behandling.